

การพัฒนาแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้าง
ศักยภาพในการแข่งขันยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์
จังหวัดสุพรรณบุรี

Developing a model for creating innovations for sufficiency economy wisdom to
enhance sustainable competitiveness of community enterprises, product
processing groups Suphanburi Province

พิม คงขาว Pim Kongkhao

นงคราฐ ตานเศรษฐ Nongkrat Tanaset

กัญมณู เกื้อนเหมือน Kankamon Theunmuang

สุจาริณี เชษฐกุล Sucharinee Chetthakun

คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Bachelor of Business Administration Program Western University

pim391993@gmail.com

Received 2025/05/31

Revised 2025/06/17

Accepted 2025/06/23

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด เกี่ยวกับการสร้าง นวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ เสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจ ชุมชน 2) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิ ปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม แปรรูป ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจ พอเพียง ทั้งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และ นวัตกรรมกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน อย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี 4) เพื่อทดสอบรูปแบบการ สร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีประชากร คือ ประธานหรือตัวแทนของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 376 แห่ง และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการ ธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและจำแนกตามลักษณะกิจการอยู่ใน ระดับมาก แนวปฏิบัติที่เป็นไปได้

สูงและควรปฏิบัติอย่างมากคือ ต้องประกอบการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ เอาัดเอาเปรียบผู้เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า แรงงาน และผู้ส่งสินค้าหรือวัตถุดิบ

2) หลักการ เงื่อนไข และแนว ปฏิบัติตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนได้ทุกประเภทและทุก ลักษณะกิจการได้

3) การประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชนคือ ต้องให้ผู้ประกอบการเรียนรู้เข้าใจหลักการอย่างจริงจัง และควรประกอบการโดยยึด หลักปฏิบัติคือ ต้องมีความรู้ต้องมีคุณธรรมในการดำเนินกิจการโดยความมีเหตุผล พอประมาณ และสามารถคุ้มกันตนเองได้ อุ่มชูตนเองได้ให้ยืนบนขาตนเองได้ สรุปว่าแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนทุกชนิดและทุกขนาดกิจการได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : นวัตกรรมภูมิปัญญา, เศรษฐกิจพอเพียง, สุพรรณบุรี.

Abstract

This study aimed to 1) study and synthesize concepts on the creation of innovations in the wisdom of the sufficiency economy to enhance the sustainable competitiveness of community enterprises; 2) study the situation, necessity, and factors related to the creation of innovations in the wisdom of the sufficiency economy to enhance the sustainable competitiveness of community enterprises in the product processing group in Suphan Buri Province; 3) develop a model for the creation of innovations in the wisdom of the sufficiency economy, both product innovations and process innovations, to enhance the sustainable competitiveness of community enterprises in the product processing group in Suphan Buri Province; and 4) test the model for the creation of innovations in the wisdom of the sufficiency economy to enhance the sustainable competitiveness of community enterprises in the product processing group in Suphan Buri Province. The population of this research was the president or representative of 376 community enterprises in the product processing group in Suphan Buri Province. Qualitative research was used to collect data.

The research results found that:

1) The level of feasibility of applying business management principles in line with the sufficiency economy to community enterprises, both as a whole and classified by business type, was at a high level. The most feasible and recommended practice was to operate honestly and honestly. Exploiting those involved, such as customers, laborers, and suppliers of goods or raw materials.

2) The principles, conditions, and practices of the Self-Sufficiency Economy Philosophy can be applied to all types of community enterprises and businesses.

3) Applying the Sufficiency Economy Philosophy to community enterprises requires entrepreneurs to learn and understand the principles seriously. It should conduct its business based on the principles of conduct, namely, having knowledge and morality in conducting business with reason and moderation and being able to protect itself and support itself to stand on its own two feet. In conclusion, the Sufficiency Economy Philosophy can be applied well to all types of community enterprises and businesses.

Keywords: Innovation, Wisdom, Sufficiency Economy, Suphan Buri.

บทนำ

“ภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ซึ่งเน้นความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน พร้อมการนำความรู้และคุณธรรมมาใช้ในการตัดสินใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022 : 1) การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการส่งเสริมการพึ่งตนเอง เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถในการแปรรูปทรัพยากรท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่ม ผ่านกระบวนการนวัตกรรมแบบมีรากฐานจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิม (ภูมิใจ, 2023: 9) บทบาทของภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงในวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ลดการพึ่งพาทุนจากภายนอก และส่งเสริมการพัฒนาแบบองค์รวม อาทิ การใช้วัตถุดิบท้องถิ่น การแปรรูปด้วยวิธีดั้งเดิมผสมผสานกับเทคโนโลยี การบริหารจัดการด้วยแนวคิดสามห่วงสองเงื่อนไข ซึ่งช่วยให้สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (สุรัตน์ & ชัยวัฒน์, 2024: 32)

การพัฒนานวัตกรรมเชิงภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง (Innovation Development Based on Sufficiency Economy Wisdom) ความหมายของนวัตกรรมเชิงภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง นวัตกรรมเชิงภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการ ให้มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ละทิ้งรากเหง้าทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น (พรชัย & สมพิศ, 2023: 15) แนวทางดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพราะสามารถใช้ภูมิปัญญาเดิม เช่น วิธีการหมัก การถนอมอาหาร หรือการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน มาต่อ

ยอดด้วยแนวคิดใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Wongwanich & Chansawang, 2024: 77)

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเชิงภูมิปัญญา กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเชิงภูมิปัญญา เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน สามารถจำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การระบุงค์ความรู้ดั้งเดิมในท้องถิ่น เช่น การเก็บข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้สูงอายุในชุมชน 2) การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสทางตลาด เพื่อคัดเลือกภูมิปัญญาที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค 3) การออกแบบและทดลองนวัตกรรม โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในระดับที่เหมาะสม และ 4) การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามแนวทางของ “สามห่วงสองเงื่อนไข” ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งมีความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน (สำนักงานสภาพัฒน์, 2022: 1) ผลกระทบเชิงบวกของนวัตกรรมเชิงภูมิปัญญา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยใช้ต้นทุนต่ำแต่มีคุณภาพ ส่งเสริมการพึ่งตนเองของชุมชน ลดการพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีจากภายนอก รักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

เงื่อนไขสำคัญของศักยภาพในการแข่งขัน องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีเทคนิคเฉพาะของการแปรรูปที่สืบทอดกันมา เช่น การหมัก การอบแห้ง การถนอมอาหารแบบดั้งเดิมที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ การพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งในแง่รสชาติ บรรจุภัณฑ์ และสุขอนามัย การจัดการองค์กรและระบบเครือข่าย การมีระบบบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ได้ดี การเข้าถึงแหล่งทุนและการสนับสนุน การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน หรือมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และระบบการผลิต การตลาดและการสร้างแบรนด์ การเข้าถึงตลาดใหม่ ๆ การใช้ช่องทางออนไลน์ การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าเพื่อสร้างมูลค่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา ข้อจำกัดด้านองค์ความรู้ทางการตลาดและเทคโนโลยี สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ยังขาดทักษะด้านการวางแผนการตลาด การสร้างแบรนด์ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอขาดเงินทุนในการลงทุนพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือขยายกิจการอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการไม่เป็นระบบการดำเนินงานอิงอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าระบบบริหารเชิงกลยุทธ์ ข้อจำกัดด้านมาตรฐานสินค้าและการรับรอง บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงการรับรองมาตรฐานสินค้า เช่น อย. หรือ GMP ทำให้ไม่สามารถขยายตลาดได้กว้าง และแรงงานและการสืบทอดภูมิปัญญา ขาดแรงงานรุ่นใหม่ที่ต้องการสืบสานภูมิปัญญาเดิม ส่งผลให้การพัฒนาต่อยอดมีข้อจำกัด

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลง สำคัญ ได้แก่การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก จะเปลี่ยนอำนาจมาอยู่ที่ประเทศแถบเอเชียมากขึ้น อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเงินโลก ความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีกับการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ ปัญหาด้านพลังงาน และปัญหาภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อน (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 256: 2) อันส่งผลให้เกิดการ เร่งปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศ และพัฒนาเศรษฐกิจยุคใหม่ (New Economy) ซึ่งเศรษฐกิจ ของประเทศไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะ ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการฟื้นตัว ของเศรษฐกิจโลก รวมทั้งการกระตุ้นเศรษฐกิจ ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง และการปรับตัวดีขึ้นของความ เชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยยังคงมีความเสี่ยงหลายประการ เช่น เศรษฐกิจโลกที่เติบโตแบบเปราะบางและมีความเสี่ยงรุมเร้ารอบด้าน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออก ของไทย รวมทั้งความผันผวนของค่าเงิน อัตราเงินเฟ้อ และราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น ตลอดจนสถานการณ์ การเมืองที่ยังคงมีแนวโน้มขัดแย้งรุนแรง (สมาคมธนาคารไทย, 2566: 1) ดังนั้นในอนาคตเศรษฐกิจไทยควรจะมีการปรับโครงสร้างไปสู่ระดับสูงขึ้น คือ ระบบเศรษฐกิจที่ เน้น การเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรม (Efficiency - driven and Innovation - driven Economy) ดังปรากฏในแพลตฟอร์มที่ 3 การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ การแข่งขันประกอบด้วยโปรแกรมที่ 10 ยกระดับความสามารถการแข่งขันและวางรากฐานทาง เศรษฐกิจ โดยเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Objectives and Key Results: OKR) KR3.10a.1 ผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรม S-Curves มียอดขายเพิ่มขึ้นจากสินค้าและบริการ นวัตกรรมที่ต่อยอดจากงานวิจัยและพัฒนาร้อยละ 10 ต่อปี ทิศทางใหม่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย กำหนดทิศทางการพัฒนาใหม่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชวินิจฉัยมาเป็น แนวทาง โดยยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุล พอดี มีเหตุผล เป็นแนวทางในการ พัฒนาทุกมิติอย่าง เป็นองค์รวม และมี “คน” เป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุข ของคนไทย” และเป็นการพัฒนาอย่างมี “คุณภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในสังคมมีความสุข สามารถพึ่งตนเอง ก้าวทันโลก และยัง รักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย จากแนวทางดังกล่าวข้างต้นรัฐบาลจึงได้พยายามปรับโครงสร้างทาง เศรษฐกิจทุกระดับให้สอดคล้อง กับนโยบายดังกล่าว ทั้งธุรกิจอุตสาหกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ซึ่งเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต สินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันวิถีชีวิตร่วมกันและ รวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้าง รายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการ พึ่งตนเอง "ทุนของชุมชน" ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึง ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2563: 18) ดังจะเห็นได้จากการที่กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายส่งเสริมการเกษตร ตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการผ่านโครงการต่างๆ อาทิ ศูนย์เรียนรู้การเกษตรตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว รวมทั้งนำหลักคิดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาครอบครัวเกษตรกร และ ชุมชนเกษตรกร ในการผลิตสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน การผลิตสินค้า การเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน เป็นต้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดตั้งสถาบันสร้างเสริม นวัตกรรมภูมิปัญญา เศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมาเพื่อศึกษาวิจัยและถ่ายทอดความรู้ด้านนวัตกรรมภูมิ ปัญญา เศรษฐกิจพอเพียงแก่ เกษตรกร โดยการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยและกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ จากการปฏิบัติจริงอันจะนำไปสู่การ แก้ปัญหาความยากจน และส่งเสริมสุขภาวะในมิติต่างๆ ของ ชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง โดยเน้นการ ประสานและบูรณาการงานโครงการกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดการ จัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ด้าน นวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไปโดยเฉพาะในส่วนของวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ ของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจากข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนของสำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2563 มีจำนวนวิสาหกิจชุมชน ทั่วประเทศจำนวน 70,064 แห่ง มีสมาชิกจำนวน 1,181,714 ราย ซึ่งหากพิจารณาแยกประเภท กิจการของวิสาหกิจชุมชนจะพบว่าวิสาหกิจชุมชนประเภท การผลิตพืชมากที่สุด จำนวน 17,860 แห่ง รองลงมาคือวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปศุสัตว์ จำนวน 11,891 แห่ง วิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จำนวน 9,330 แห่ง และวิสาหกิจชุมชนประเภท ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/ เสื้อผ้า จำนวน 8,616 แห่ง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจชุมชนที่ ได้รับความ สนใจจากชุมชนท้องถิ่นอย่างมาก ประกอบกับมีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ให้ การรองรับและกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จัดให้มีมาตรการในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ ในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึง การให้ความรู้และการสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและ สภาพท้องถิ่นนั้นๆ หรือ การให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ ว่าการบริหารงานบุคคล การ บัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนใน ระดับปฐมภูมิมีความเข้มแข็งและ พึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการ ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้น ตามความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจ ชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ กิจการวิสาหกิจชุมชน และการออกแบบที่ทันสมัย ตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อ พัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพการผลิต การ จัดการและการตลาด เพื่อสร้างความ พร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น (พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548: 29) แม้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม

วิสาหกิจชุมชนก็ยังคงเป็นธุรกิจที่มีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หรือสหกรณ์ และก็ยังมิวิสาหกิจจำนวนหนึ่งที่ยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมในการแข่งขันทางการค้า ทั้งในระดับภายในประเทศและ ระหว่างประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2563: 1) โดยที่ผ่านมากการ ประกอบการของวิสาหกิจชุมชนยังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น การเพิ่มมูลค่าของสินค้าโดย เอกลักษณะไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีน้อย ขาดการออกแบบและการ มีตราสัญลักษณ์หรือแบรนด์ที่เป็นของ ไทยโดยตรง ขาดนวัตกรรมด้านการผลิตสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างความ ได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ให้กับ สินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้นจึง จำเป็นต้องมีการสร้างนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจในระยะ ยาว และหากพิจารณาถึงวิสาหกิจชุมชนในกลุ่ม จังหวัดภาคกลางตอนล่าง อันประกอบด้วย จังหวัด นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี พบว่ามีจำนวนวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 2,152 แห่ง โดย แบ่งเป็นจังหวัดนครปฐม 204 แห่ง จังหวัด ราชบุรี 398 แห่ง จังหวัดสุพรรณบุรี 651 แห่ง และจังหวัด กาญจนบุรี 899 แห่ง ซึ่งหากพิจารณาแยก ประเภทกิจการของวิสาหกิจชุมชนจะพบว่ามิวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตพืช ปศุสัตว์ และการ แปรรูปผลิตภัณฑ์มากที่สุด ซึ่งล้วนเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ในระดับสูง โดยมี จำนวนรวมทั้งสิ้น 376 แห่ง โดยแบ่งเป็นจังหวัดนครปฐม 50 แห่ง จังหวัด ราชบุรี 126 แห่ง จังหวัด สุพรรณบุรี 95 แห่ง และจังหวัดกาญจนบุรี 105 แห่ง โดยวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีการผลิตสินค้า หลากหลายชนิด โดยสินค้าบางชนิดยังมีข้อจำกัดด้านคุณภาพ ปริมาณการผลิต แต่อย่างไร ก็ตาม สินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ยังต้องได้รับการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แก่วิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิด การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนอง ความ ต้องการของผู้บริโภค เพราะนั่นหมายถึงการสร้างรายได้ การเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด การ เพิ่มความนิยม ตัวสินค้า ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืนดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและ สนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว เพื่อนำไปสู่ การพึ่งตนเองได้ของชุมชน ชุมชน เข้มแข็งและการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการสร้าง นวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง โดยเน้นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ วิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะความสามารถของ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิ ปัญญาและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดสุพรรณบุรี ให้มีศักยภาพทางการแข่งขันอันจะเป็น รากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2) เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประธานหรือตัวแทนของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 376 แห่ง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จาก 20 เท่าของตัวแปร $10 \times 20 = 200$ คน

ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

1) ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variables) ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ 1. ด้านเพศ (Sex) 2. ด้านอายุ (Age) 3. ด้านอาชีพ (Occupation) 4. ด้านระดับการศึกษา (Education) 5. รายได้ (Income)

2) ตัวแปรตามเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการสร้างนวัตกรรมกระบวนการ และ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคสุพรรณบุรี โดยมี 2 ด้านคือ 1. นวัตกรรมกระบวนการ ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน สามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ช่วยให้เกิดความประหยัดหรือลดต้นทุนในการทำงานให้ต่ำลง กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสร้างมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน สามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ที่ช่วยแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดผลดีต่อการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม และ 2. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

จากองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ของชุมชน ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านพัฒนา มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

3) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ การแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดตัวแปรในลักษณะของการประเมินค่าจำนวน 5 ระดับ โดยประยุกต์มาจากมาตราการวัดทัศนคติของ Likert ซึ่งเป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของบุคคล (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2560 : 107)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ มีลักษณะทั้งปลายเปิด (open ended question) และปลายปิด (close ended question) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการและพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจการเกษตรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ผ่านเว็บไซต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยแยกเนื้อหาของข้อมูลเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ดังนี้ 1. ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ข้อมูลด้านแนวคิดการวิจัยได้กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ 2. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นจากเอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียง หรือนำมาเพิ่มเติมในการนำเสนองานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

การศึกษาการพัฒนาแบบการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่ามีเพศชายจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47 เป็นเพศหญิงจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่าอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8 อายุระหว่าง 30-50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 อายุระหว่าง 30-51 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ผลิตรูปหอมโดยการเป็นนักศึกษาเพื่อมาฝึกงาน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15 ถัดมาคือประกอบอาชีพทำรูปหอมเป็นอาชีพเสริม จำนวน 68

คน คิดเป็นร้อยละ 26.15 และประกอบเป็นอาชีพหลัก จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 56.15 และเป็นการศึกษาดูงานเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54 ตามลำดับ ซึ่ง จำแนกตามการศึกษา พบว่าไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 ประถมศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ตามลำดับ และจำแนกตามรายได้ พบว่ามีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 มีรายได้ระหว่าง 10,000-15,000 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีรายได้ระหว่าง 15,000-20,000 จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

ตารางที่ 1 รูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ลำดับ	นวัตกรรมกระบวนการ	SD	ระดับ	
A1	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน	4.20	0.93	มากที่สุด
A2	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เกิดความประหยัดหรือลดต้นทุนในการทำงานให้ต่ำลง	4.21	0.95	มากที่สุด
A3	กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสร้างมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน	4.10	1.04	มากที่สุด
A4	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน สามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่ม ผลผลิตให้มากขึ้น	4.13	0.98	มากที่สุด
A5	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดผลดีต่อการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม	4.13	0.99	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย		4.15	0.98	

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาการพัฒนากระบวนการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนของท่านสามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เกิดความประหยัดหรือลดต้นทุนในการทำงานให้ต่ำลง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน สามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่ม ผลผลิตให้มากขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดผลดีต่อการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสร้างมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

ตารางที่ 2 การสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ลำดับ	นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	$\bar{x}$	SD	ระดับ
B1	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน	4.18	0.94	มากที่สุด
B2	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น	4.12	1.05	มากที่สุด
B3	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	4.06	1.03	มากที่สุด
B4	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ	4.17	0.98	มากที่สุด
B5	จากองค์ความรู้ภูมิปัญญาและประสบการณ์ของชุมชน ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านพัฒนา มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน	4.08	1.07	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย		4.12	1.01	

จากตารางที่ 2 การศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนวัตกรรมการผลิตภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนของท่านสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จากองค์ความรู้ภูมิปัญญาและประสบการณ์ของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านพัฒนา มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

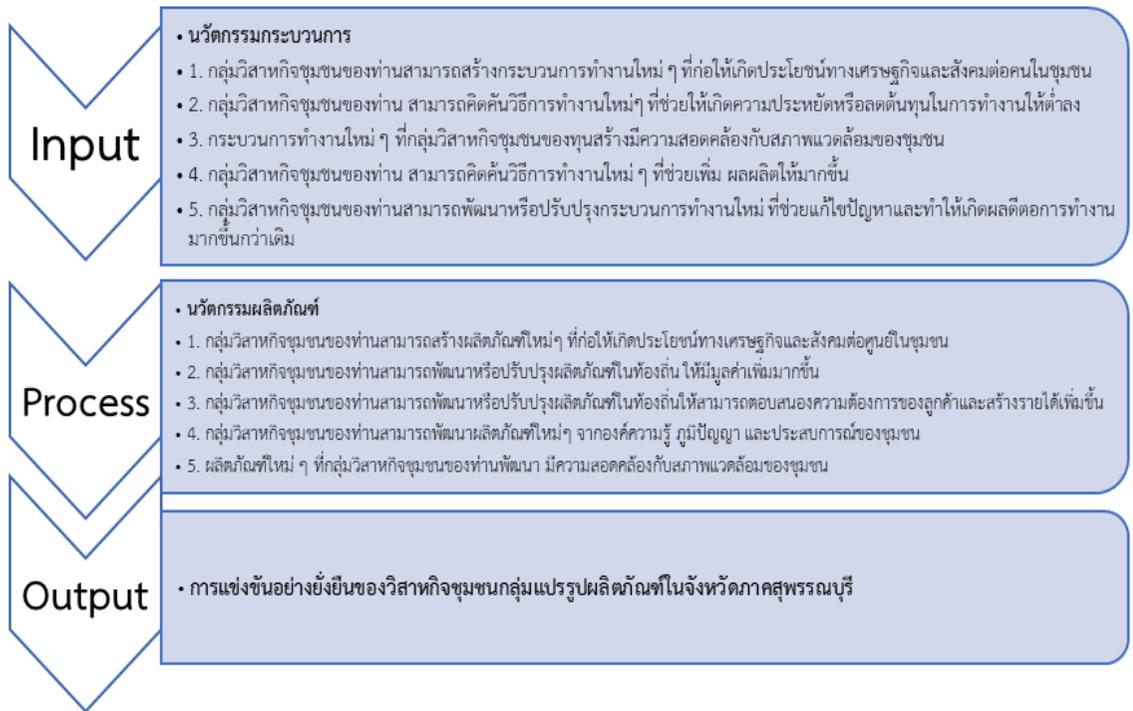
อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

ผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีจำนวน 106 คน มีอายุระหว่าง 30-50 ปี จำนวน 69 คนมีอาชีพทำไร่/ทำนา จำนวน 76 คน มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 69 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-20,000 บาท จำนวน 71 คน และในด้านการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงการศึกษาการพัฒนากระบวนการนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมมีคะแนนมากที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.13 ในด้านนวัตกรรมกระบวนการ มีคะแนนมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในหัวข้อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เกิดความประหยัดหรือลดต้นทุนในการทำงานให้ต่ำลง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน สามารถคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตให้มาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดผลดีต่อการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสร้างมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ในด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์มีคะแนนมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของ

ท่านสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากองค์ความรู้ภูมิปัญญาและประสบการณ์ของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านพัฒนา มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุวกิจ ศรีปัดดา, 2563) ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นไปได้ของการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนลักษณะต่างๆ และเปรียบเทียบค่าระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินกิจการธุรกิจ 4 ลักษณะคือ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจ บริการ กับทั้งศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 9 จังหวัด จำนวน 500 คน และจัดประชุมกลุ่ม เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ 50 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการ ธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและจำแนกตามลักษณะกิจการอยู่ใน ระดับมาก แนวปฏิบัติที่เป็นไปได้สูงและควรปฏิบัติอย่างมากคือ ต้องประกอบการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ เอาเปรียบผู้เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า แรงงาน และผู้ส่งสินค้าหรือวัตถุดิบ (2) หลักการ เงื่อนไข และแนว ปฏิบัติตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนได้ทุกประเภทและทุก ลักษณะกิจการได้ไม่แตกต่าง (3) ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชนคือ ต้องให้ผู้ประกอบการเรียนรู้เข้าใจหลักการอย่างจริงจัง และควรประกอบการโดยยึด หลักปฏิบัติคือ ต้องมีความรู้ต้องมีคุณธรรมในการดำเนินกิจการโดยความมีเหตุผล พอประมาณ และสามารถคุ้มกันตนเองได้ อุ่มชูตนเองได้ให้ยืนบนขาตนเองได้ สรุปว่าแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนทุกชนิดและทุกขนาดกิจการได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย

ที่มา : พิมพ์ คงขาวและคณะ, 2568.

จากภาพสามารถอธิบายได้ว่า

1) ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการ ธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและจำแนกตามลักษณะกิจการอยู่ใน ระดับมาก แนวปฏิบัติที่เป็นไปได้สูงและควรปฏิบัติอย่างมากคือ ต้องประกอบการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่ เอารอดเอาเปรียบผู้เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า แรงงาน และผู้ส่งสินค้าหรือวัตถุดิบ

2) หลักการ เงื่อนไข และแนว ปฏิบัติตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนได้ทุกประเภทและทุก ลักษณะกิจการได้ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชนคือ ต้องให้ผู้ประกอบการเรียนรู้เข้าใจหลักการอย่างจริงจัง และควรประกอบการโดยยึด หลักปฏิบัติคือ ต้องมีความรู้ต้องมีคุณธรรมในการดำเนินกิจการโดยความมีเหตุผล พอประมาณ และสามารถคุ้มกันตนเองได้ อุ่มชูตนเองได้ให้ยืนบนขาตนเองได้ สรุปว่าแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนทุกชนิดและทุกขนาดกิจการได้เป็นอย่างดี

สรุป และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนมีความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ควรยึดถืออย่างยิ่ง นอกจากนี้หลักการ เงื่อนไข และแนวทางตามพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้กับวิสาหกิจชุมชนได้ทุกประเภทอย่างไม่แตกต่างกัน สิ่งสำคัญคือ ผู้ประกอบการต้องศึกษาและเข้าใจหลักการอย่างจริงจัง พร้อมยึดหลักเหตุผล ความพอประมาณ และการพึ่งพาตนเอง โดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการประกอบกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างความมั่นคง ยั่งยืน และยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) วิสาหกิจชุมชน โดยผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะต้องดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนานวัตกรรมต่อไป ทั้งนี้วิสาหกิจชุมชนที่จะสามารถสร้างนวัตกรรมได้นั้นควรจะต้องใช้รูปแบบการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม รวมถึงการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ การกระจายความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) จากผลการวิจัยที่พบว่าปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสูงที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านการเงิน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อย่างจริงจังโดยเฉพาะการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา การไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมักมีงบประมาณไม่เพียงพอ

References

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548*. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- วนิชย์ไชยแสง. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างนวัตกรรมเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว จังหวัดอุดรธานี*. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- ย่าอ๊ะ อุษมา. (2563). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มะพร้าวผลอ่อนของตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทพัทธ์ พูลสวัสดิ์. (2562). *การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการ ธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนวุฒิ พิมพ์กิ และ จันทนา ฤทธสมบุรณ์. (2562). *การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

- ธานีรินทร์, ก. (2022). *การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิใจ, ก. (2023). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศรี ยงค์อุปพันธ์. (2563). *วิสาหกิจชุมชนการพึ่งตนเอง : กรณีศึกษาการแปรรูปผลผลิตจากต้นตาล ชุมชนบ้านเหล่าขวัญ ตำบลท้อแท้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พรชัย, ศ., & สมพิศ, ว. (2023). การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารนวัตกรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน*, 11(2), 67–83.
- พิชิต, จ., & สุวรรณ, ร. (2023). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารในภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจและการจัดการชุมชน*, 9(2), 87–102.
- สุรวี วงศ์ไผ่. (2563). *การประเมินผลการดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าบ้านป่าแดง ตำบลหนองผยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร*. กรุงเทพมหานคร : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2563). *วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตร.
- สมาคมธนาคารไทย. (2566). *รายงานประจำปี 2565*. กรุงเทพมหานคร : สมาคมธนาคารไทย.
- สุกิจ ศรีปัดถา. (2563). *การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา.
- สุรัตน์, พ., & ชัยวัฒน์, น. (2024). การสร้างคุณค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 12(1), 45–58.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2022). *รายงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปี 2565*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.nesdc.go.th> [13 มกราคม 2567].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2022). *คู่มือการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สภาพัฒนา.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press.
- Wongwanich, S., & Chansawang, B. (2024). Integrating Local Wisdom and Innovation for Sustainable Community Enterprise Development in Thailand. *Journal of Rural Development and Sustainability*, 18(1), 23–39.